

# HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 14 mars 2008

Mål nr

Ö 847-07

## **KLAGANDE**

KC

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat BK

## **MOTPART**

HAB

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat VL

## **SAKEN**

Avskrivning av mål beträffande vårdnad m.m.

## **ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET**

Svea hovrätts beslut den 21 februari 2007 i mål Ö 9679-06

---

## **HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE**

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

Högsta domstolen fastställer enligt rättshjälpslagen ersättning till BK med niotusenett hundratrettio (9 133) kr, varav 7 920 kr för arbete och 1 213 kr för tidsspillan. Av beloppet utgör 1 827 kr mervärdesskatt.

Högsta domstolen fastställer enligt rättshjälpslagen ersättning till VL med femtusentvå hundraåttio (5 280) kr, avseende arbete. Av beloppet utgör 1 056 kr mervärdesskatt.

#### YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

KC har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut skall fastställa tingsrättens avskrivningsbeslut.

HAB har bestritt ändring.

#### SKÄL

Enligt 6 kap. 17 § andra stycket föräldrabalken handläggs de flesta frågor om vårdnad samt frågor om boende och umgänge i den ordning som är föreskriven för tvistemål. Detta innebär att talan väcks genom stämning och genkärsmål genom genstämning (se 13 kap. 4 § rättegångsbalken). Vidare anges att, om barnet står under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem och föräldrarna är överens i saken, de får väcka talan genom gemensam ansökan. I fjärde stycket anges att när frågor om vårdnad och boende är anhängiggjorda i behörig ordning, så kan utan stämning underhållsbidrag yrkas för barnet.

Enligt 14 kap. 5 § äktenskapsbalken får domstolen i mål om äktenskaps-skillnad pröva frågor om underhållsbidrag, vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn m.m. Yrkanden i sådana frågor framställs i den ansökan genom vilken talan om äktenskaps-skillnad väcks. Har sådan talan redan väckts, får yrkandena framställas muntligen inför domstolen eller skriftligen utan särskild stämning.

I de ursprungliga motiven till 6 kap. 17 § föräldrabalken anförs att, om ett barn står under båda föräldrarnas vårdnad och den ena föräldern instämmer talan om att ensam få vårdnaden, det bör vara möjligt för den andra föräldern att utan stämning i det målet yrka vårdnaden för egen del eller framställa yrkande om rätt till umgänge med barnet (NJA II 1978 s. 379 och 381).

I det nu aktuella målet ansökte KC om stämning mot HAB och yrkade bl.a. att hon skulle tillerkännas ensam vårdnad om parternas gemensamma barn. HAB bestred yrkandet och yrkade för egen del – utan att ansöka om stämning – bl.a. att han skulle tillerkännas ensam vårdnad om barnet. KC återkallade sedermera samtliga sina yrkanden och begärde att målet skulle avskrivas från fortsatt handläggning. HAB anförde att samtliga hans yrkanden kvarstod och motsatte sig att målet avskrevs.

Frågan i målet är således om de yrkanden som HAB utan stämningsansökan anhängiggjort i anslutning till KCs talan skall prövas, fastän hon återkallat sin talan.

Enligt 13 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken är en återkallelse av käromålet i ett indispositivt mål, som gjorts sedan dom fallit, utan

verkan om den gjorts utan svarandens samtycke. Motsatsvis framgår att återkallelsen har verkan, om den gjorts innan dom fallit.

Av den nu anförda bestämmelsen följer emellertid inte mer än att kärandens återkallelse av sin talan får verkan innan dom fallit. Av bestämmelsen följer däremot inte att yrkanden som svaranden framställt och som tillåtits utan stämning också skall falla. Situationen är närmast att jämföra med den som föreligger när det i en annan typ av mål utfärdats genstämning, varefter käranden återkallar sin talan.

De processuella specialreglerna för familjemål kan inte anses uttryckligen eller underförstått bygga på tanken att svarandens yrkanden är helt avhängiga av käromålet. Det är visserligen det ursprungliga käromålet som gett svaranden rätt att föra fram sina yrkanden formlöst i det pågående målet. Detta förändrar dock inte det grundläggande förhållandet att svaranden i familjerättsliga mål, till skillnad från vad som gäller för tvistemål i allmänhet, har rätt att formlöst framställa egna yrkanden vilka domstolen är skyldig att ta upp till behandling. Det synes knappast följdriktigt att denna behörighet för svaranden skulle gå förlorad genom senare dispositioner på kärandens sida och att svaranden då inte längre skulle anses ha framställt sina yrkanden i sådan ordning att de kan prövas. Att vissa av svarandens yrkanden kan ha ett sådant samband med käromålet att de inte kan bifallas efter en återkallelse av kärandens talan kan inte föranleda slutsatsen att svarandens talan skall skrivas av på grund av kärandens återkallelse.

Om käranden genom återkallelse av käromålet kunde åstadkomma att även svarandens talan föll, skulle den enkla ordning som åstadkommits för fram-

förande av motyrkanden riskeras; en svarande fick anledning att för säkerhets skull alltid ansöka om genstämning för att hindra att hans talan skulle avskrivas efter ensidiga åtgärder av kändanden. Här bör även beaktas att det, om målet skrivs av, står svaranden fritt att omgående väcka en ny talan med samma yrkanden. Också vikten av att familjerättsliga tvister slutförs utan dröjsmål och till låga kostnader för parterna och det allmänna talar för att kändandens återkallelse av sin talan inte skall medföra att yrkanden som svaranden fått framföra skall lämnas oprövade.

Hovrättens avgörande skall därför fastställas.

---

---

---

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Torgny Håstad (referent), Anna Skarhed, Gudmund Toijer och Lena Moore  
Föredragande revisionssekreterare: Ralf Järtelius